

Kuolevan hoidon peruselementit Juha Hänninen

- Hyvä perushoito – ihmisen kunnioitus
- Hyvä oirehoito – perusoikeus
- Omaisten tukeminen
- Tulevaisuudesta keskusteleminen –
prognosi, kuolintapa jne.
- Turvallisuuden luominen
- Tarpeiden kuuleminen

Vanhuuden kulttuurinen haaste

- kukin vanhenee eri tavalla
- vanhuus ei ole sairaus
- itsenäinen selviytyminen (ei pitkä ikä) tavoite
- keskeinen uhka hylätyksi tuleminen
- vanhuus taaksepäin katsomisen vaihe
- muistin heikkeneminen normaalia – ei peruste
holhoamiseen
- vanhuus ei jalosta luonnetta
- laitostuminen jähmettää mielen
- arvokkaaseen kuolemaan valmistuminen
- vanhuuden ja kuoleman pelko

Elämän ennusteet

- Levinnyt syöpä
 - usein kuukausia, voimavarojen suuntaaminen?
 - progressiivinen
 - Sydämen vajaatoiminta
 - 5 v diagnoosista 50 % elossa
 - eteneminen vaiheittaista
 - Dementia
 - hidas haurastuminen
- > Erilaisia tapoja lähestyä kuolemaa

Hoito – vai hoidosta luopuminen

- hoito voi tuottaa odotetun fysiologisen
vaikutuksen, muttei hyötyä potilaalle
- hoito pitkittää elämää sellaisena, jollaisena
potilas ei sitä haluaisi elää
- interventio ei ole oikeutettu, ellei se tuota
potilaalle nettohyötyä

Lääkehoidossa varottava

- Mikä aiheuttaa oireen
 - enkefalopatia – psykoosi - iatrogeeninen
- Lääkkeiden sivuvaikutukset
 - väsymys, sekavuus
- Lääkkeiden yhteisvaikutukset
 - opioidi + rauhoittava + masennuslääke + neurolepti =
soppa
- Oikea lääke oikeaan vaivaan
 - sekavuus ja levottomuus < haloperidoli, ei
bentsodiatsepiini

Nesteytys

- potilas voi juoda > ei tarvetta parenteraaliseen
nesteytykseen
- tilannekohtainen arvio
 - laboratoriotutkimuksista ei usein apua
- autonominen neuropatia ja lääkkeet tuottavat
samoja oireita kuin kuivuminen
 - jano voi olla limakalvojen kuivuus suussa
 - munuaisten vajaatoiminta, lääkkeiden neurotoksisuus
 - opioidirotaatio + muun lääkityksen redusointi
kuolevilla potilailla hoitona

Anoreksia-Kakeksia Mekanismi

- primaari / sekundaarinen
 - sekundaarinen > ravinnon otto alentunut, imeytymishäiriö – ravitsemushoito auttaa
 - primaari
 - paraneoplastinen syndroma, krooninen tulehduksen kaltainen tila
 - sytokiinit
 - ravitsemushoidolla ei vaikutusta elinikään, elämänlaatuun

Anoreksian hoito

- steroidit
 - deksametasoni 1,5-3 mg x 2, Prednisoni 5-20 mg x 1
 - sivuvaikutukset, vaikutuksen kesto
- medroksiprogesteroni
 - kalliimpi, vaikutus painoon ?
- kannabinoidit
 - ei Suomessa saatavilla
- ravitsemus
 - lisäravinteet, runsasenerginen, merkitys ??

Opioidit hengenahdistuksessa

- progressiivinen vaikea ahdistus
 - happea viiksillä
 - morfiini 5-10 mg x 6 per os + tarvittaessa 1 tunnin välein 5 mg
 - nostetaan annosta 25 % 1-2 annoksen välein
 - lisätään adjuvantti
 - loratsepaami 1 mg sublinguaalisesti
 - klorpromatsiini 12,5-25 mg

Happihoito

- happi lievittää lepoahdistusta myös non-hypoksisilla
- hengenahdistuksen lievitys ei ole suhteessa hypoksemian lievittymiseen
- hengenahdistus riippuvaista virtauksen rajoittuneisuudesta pikemmin kuin saturaatiosta ?
 - lievitys ilmavirralla kasvoihin < tuuletin
 - nasaalisten reseptorien aktivointi
 - VAS + saturaatiomittaus samalla kertaa

Infektioiden hoito

- seurantatutkimus; Reinbolt ym 2005
 - 1598 hospice-potilasta, 685 infektiota, 633 ab hoitoa
 - 507 bakteeriviljelyä
 - ei eroa elinajassa riippumatta oliko / eikö ollut infektiota; saiko / eikö saanut antibioottia
 - oirevasteet:
 - Vti 66-88 % (kinolonit), hengitystieinfektio 15-53 % (paras amoksisilliini-klavuulaanihappo), iho 30-46 %, bakteremia 0 %
 - > AB hoidon merkitys muissa kuin VTI:ssä ??

Xerostomia

- subjektiivinen kuivan suun tunne
- syljen erityksen väheneminen
- prevalenssi 100 % palliat.hoidossa (?)
- yleisin syy lääkitys
 - masennuslääkkeiden antikolinerginen vaikutus
 - diureettien kuivaava vaikutus
 - infektiot, limakalvon eroosio, sädehoito
 - opioidit ?

Death rattle

- irtonaista limaa ja sylkeä
- ei näyttöä yhteydestä hydraatioon
- glykopyrrolaatti
 - 0.2-0.4 mg bolus + s.c.infuusio 0.6-1.2 mg /vrk
 - inhaloituna 0.4 mg x 2
 - vaikuttaa syljen ja liman eritykseen
- skopolamiini
 - 2-4 laastaria kerralla
 - vaikuttaa syljen eritykseen

Hyvä kuolema

- Jokainen kuolema on ainutkertainen
- Kyse EI ole sinun kuolemastasi
- Saattohoidon tarkoitus ei ole johtaa vaan saattaa
- Kuolema ei ole aina siisti ja kaunis
- Paras mahdollinen tulos > vaurioiden rajoittamista

Mikä auttaa

- todellisuus, myös irrationaalinen, arvot
- ajattelu vaikeuttaa kuulemista (liian viisas auttaja ; tyhmit kysymykset sen sijaan)
- auttavalla keskustelulla ei ole tavoitetta
- ahkeruus voi olla alttiutta tulla manipuloiduksi
- epätietoisuus voi olla ristiriitaa todellisuuden kanssa (väsymys, loukkaukset)
- Kanssaihmissyys voiman lähteenä